

Національний
банк України

Звіт про фінансову стабільність

21 червня 2022 року

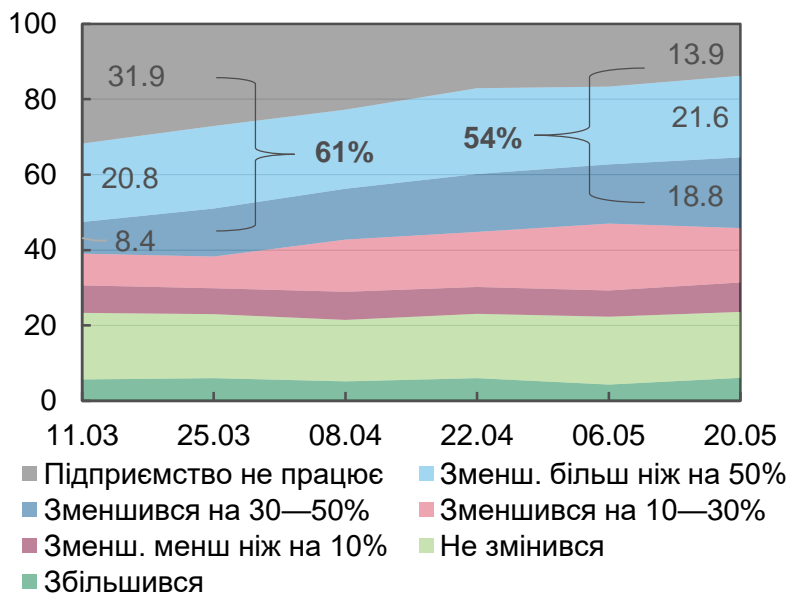
Головне

- Повномасштабна війна призвела до реалізації значних загроз для макроекономічної та фінансової стабільності.
- Попри шок банківська система продовжує працювати, залишається високоліквідною і має високий запас стійкості. Довіра клієнтів до банків збереглася.
- Реальний сектор поступово оговтується від першого шоку війни, проте значна частка підприємств не відновила роботу, тож матимуть складнощі із обслуговуванням боргів.
- Корпоративне кредитування зростає виключно за підтримки держави; роздрібне кредитування скоротилося, іпотечне – припинилося.
- Банки впоралися з операційними викликами, хоча фіксують рекордні збитки від подій операційного ризику.
- Кредитні ризики посилюватимуться, втрата кредитного портфеля може перевищувати 20%.
- Запас капіталу банків у лютому значно перевищував необхідні мінімальні рівні, тож банки спроможні поглинути такі збитки від втрати кредитів. Після війни банки отримають достатній час для повного відновлення платоспроможності.
- Додатковий запас капіталу для покриття кредитних ризиків забезпечили підвищені ваги ризику за незабезпеченими споживчими кредитами, які з кінця липня НБУ скасує.
- Небанківські фінансові установи гірше впоралися із операційним ризиком, однак в усіх сегментах залишаються гравці, що надалі безперервно надають якісні послуги.

Війна призвела до глибокої економічної кризи

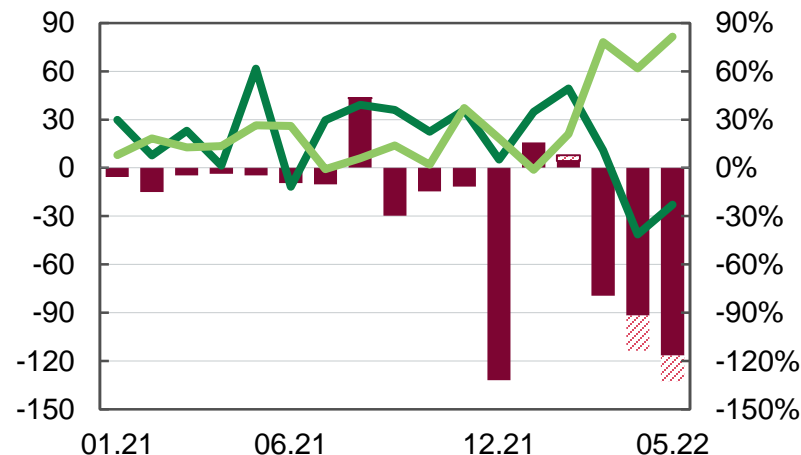
Рівень завантаженості виробничих потужностей українських підприємств у березні – травні 2022 року*

* У порівнянні з періодом до повномасштабної війни.

Джерело: Оперативні опитування НБУ.

Параметри державного бюджету у 2021–2022 роках

▨ Гранти та допомога ЄС   ■ Баланс**, млрд грн
— Доходи*, % р/р (п. ш.)   — Видатки, % р/р (п. ш.)

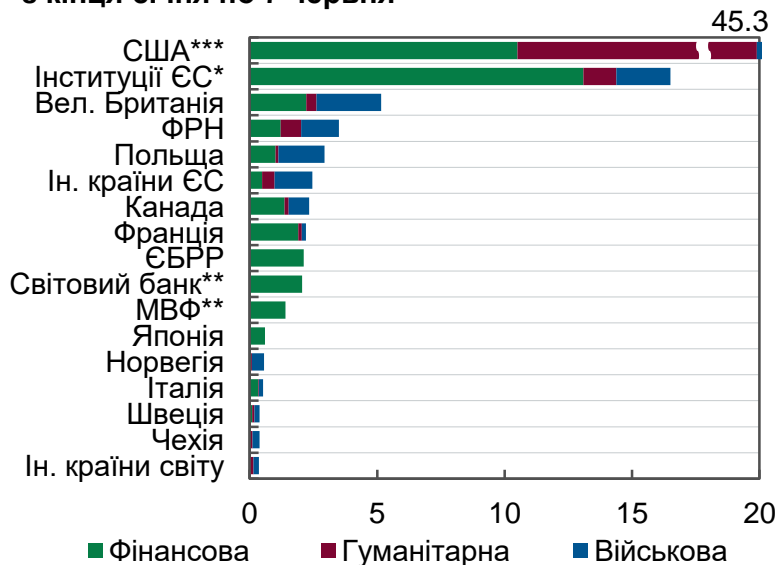
* Динаміка доходів - без урахування грантів та програм допомоги від ЄС. ** Від'ємні значення – дефіцит, додатні – профіцит.

Джерело: МФУ, openbudget.gov.ua, розрахунки НБУ.

- ВВП України може впасти більш як на третину, інфляція прискорюється.
- Зростання витрат та зниження доходів державного бюджету спровокувало значний дефіцит, що частково фінансується НБУ через викуп облігацій.
- НБУ зафіксував обмінний курс та продає значні обсяги валюти для збалансування валютного ринку.

Підтримка світу допомагає Україні вистояти у війні

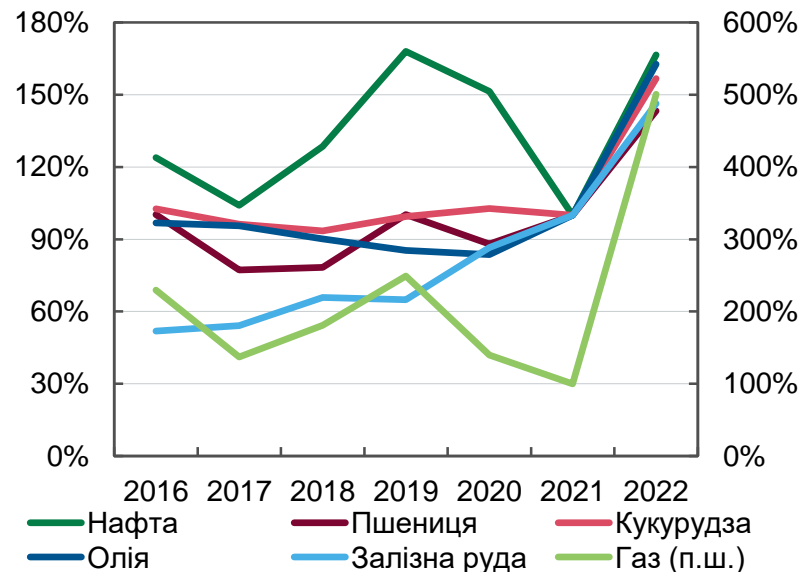
Оголошена офіційна допомога Україні, млрд дол., з кінця січня по 7 червня

* Кошти від ЄК, Ради ЄС, ЄІБ та Європейського фонду миру;
 ** Допомога країн у рамках донорських проектів виключена з допомоги МФО; *** Зокрема 10.5 млрд фінансової допомоги, 9.4 млрд – гуманітарної, 24.5 – військової.

Джерело: Інститут світової економіки, м. Кіль (ФРН).

Світові ціни на сировинні товари*, 2021 = 100%*

* Нафта – сорт Brent; природний газ з росії; залізна руда – концентрат, Китай; соняшникова олія; пшениця, кукурудза – міжнародні ринки.

Джерело: МВФ, World Economic Outlook, April 2022.

- Фінансова допомога країн-партнерів дає змогу профінансувати дефіцит бюджету та підтримати міжнародні резерви, доки зовнішні ринки залучень для України недоступні.
- Зростання цін на основні товари – ключовий ризик від війни в Україні для світової фінансової системи.
- Україна просунулася до ЄС, готується план відновлення України.

Індекс фінансового стресу пройшов пік, але все ще високий

Джерело: НБУ.

- Після стрімкого зростання індекс поступово знижується: покращилися значення майже всіх складових.
- Валютний субіндекс зберігає високі значення через значні інтервенції НБУ та волатильність курсу на готівковому ринку.

Карта ризиків фінансового сектору

Макроекономічний ризик зріс (+3) через глибокий спад економіки та зростання дефіциту бюджету.

Кредитний ризик домогосподарств зріс (+2). Банки очікують погіршення якості портфеля, частка прострочених кредитів зростає.

Кредитний ризик підприємств суттєво зріс (+5) через різке зростання очікуваних кредитних збитків та погіршення оцінок якості кредитного портфеля.

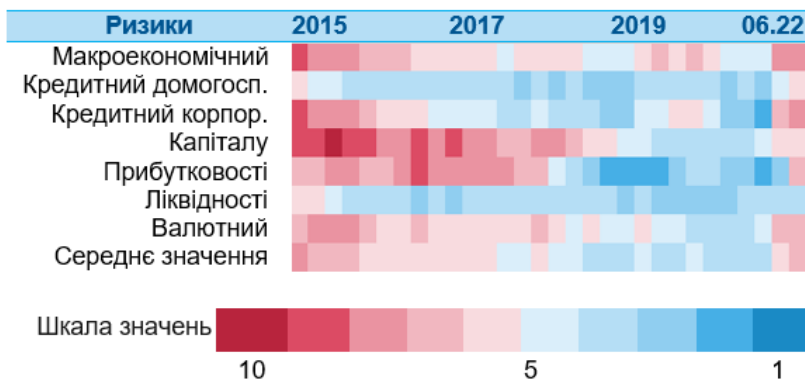
Ризик капіталу зріс (+2). Нині достатність капіталу суттєво вища за мінімальні вимоги, проте надалі ризики капіталу посиляться.

Ризик прибутковості зріс (+4) через збитки внаслідок значно вищих відрахувань до резервів. Комісійний дохід знизився, проте чиста процентна маржа збереглася.

Ризик ліквідності незмінний. Запас ліквідних активів залишався значним, проте банки очікують зростання ризику надалі.

Валютний ризик зріс (+3). через через значні дисбаланси на валютному ринку та погіршення девальваційних очікувань. Його обмежують фіксований валютний курс, помірне доларизація балансів, зважені валютні позиції.

Теплова карта фінансового сектору

Повномасштабне вторгнення росії в Україну спричинило:

стрімке зниження економічної активності та доходів населення

рекордне зростання дефіциту бюджету

критичну залежність економіки України від міжнародної допомоги

НБУ стримував ризики для фінансового сектору

НБУ

зафіксувавши обмінний курс та запровадивши валютні обмеження

підтримуючи банки ліквідністю

запровадивши своєчасні регуляторні послаблення

БАНКИ

Банки підійшли до кризи стійкими:

добре капіталізованими, ліквідними

із налагодженою операційною діяльністю

з планами дій в разі настання кризи

- успішно подолали виклики для операційної діяльності – банки не призупиняли роботу;
- ліквідність не була проблемою: довіра вкладників уберегла банки від впливу коштів;
- кредитування продовжується завдяки державним програмам підтримки;
- кредитний ризик – ключовий виклик для прибутковості та капіталу: банки можуть втратити понад 20% кредитного портфеля, однак багато з них мають капітал, аби покрити ці втрати;
- банки повинні пристосувати бізнес-моделі до поточних умов, щоб відновитися після кризи.

НБУ дасть банкам із життєздатними бізнес-моделями достатньо часу, щоб відновити капітал

НЕБАНКИ

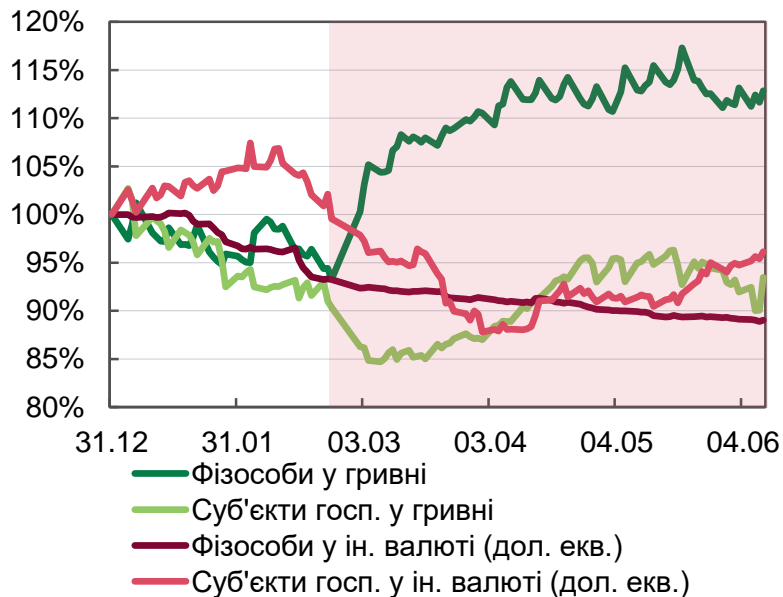

- через наслідки попередніх криз сектор залишається в слабкому стані;
- операційні виклики виявилися заскладними для низки установ – вони припинили діяльність;
- ризики ліквідності та платоспроможності посилюються;
- у кожному сегменті залишаються фінансово стійкі фінансові установи, що продовжують якісно надавати послуги.

Для відновлення фінансової системи повинні мобілізувати власні ресурси

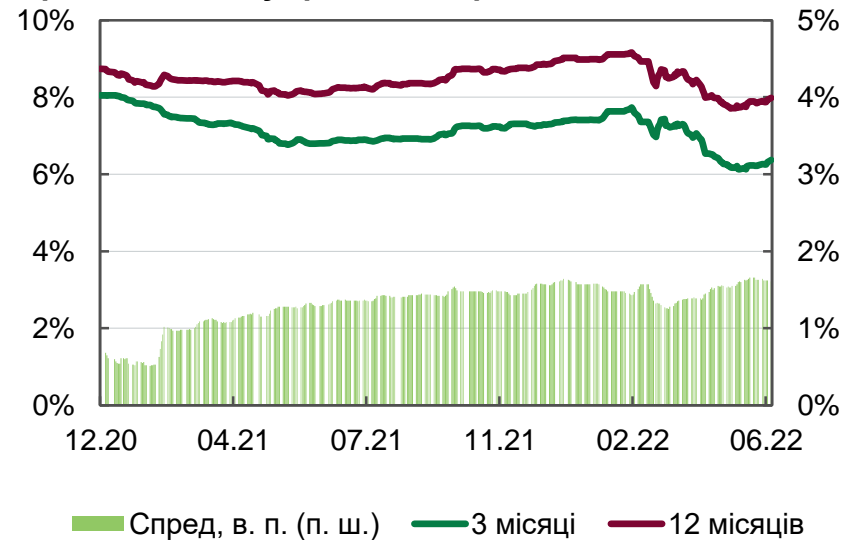
Банківська система залишається високоліквідною

Кошти клієнтів, 2021=100%

Джерело: НБУ.

Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб у гривнях, % річних

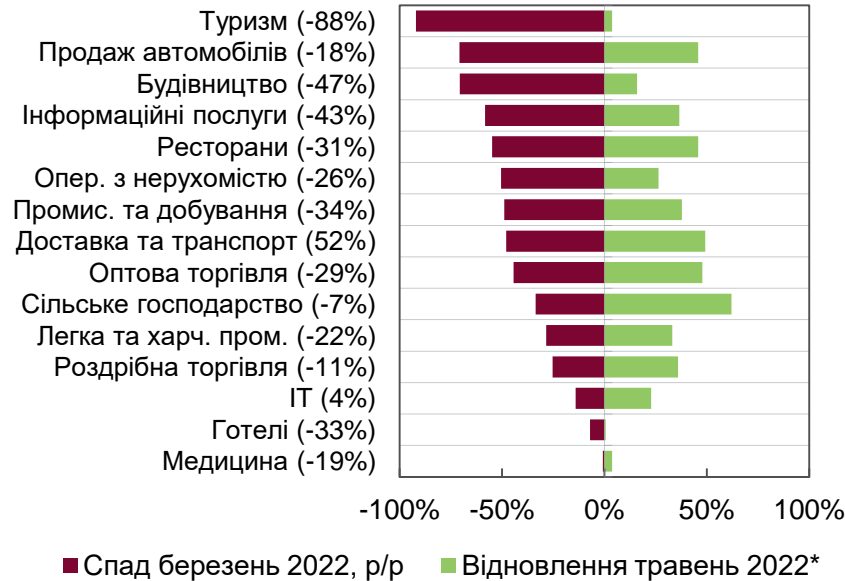
Джерело: За даними агентства "Thomson Reuters", 5-денна ковзна середня.

- Довіра вкладників до банків збереглася, у перші тижні повномасштабної війни гривневе фондування банків зросло, перетікання коштів населення між банками майже не було.
- Нині фондування не зростає, а строкова структура погіршується.
- Щоб підвищити привабливість строкових гривневих заощаджень банки мають підвищити депозитні ставки.

Реальний сектор поволі оговтується від шоку війни

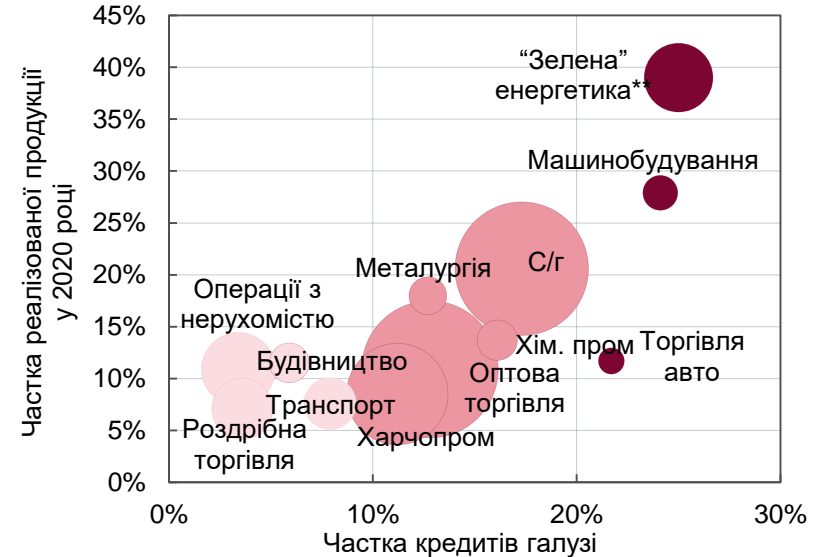
Зміна обсягу вихідних платежів корпоративних клієнтів Приватбанку

* Різниця темпів приросту травня та березня р/р. У дужках зазначено зміну кількості вихідних платежів компаній у травні 2022, р/р.

Джерело: ПриватБанк, розрахунки НБУ.

Працюючі корпоративні кредити на 01.06.2022 та реалізована продукція в зоні активних бойових дій*

У банках, платоспроможних станом на 10.06.2022.

Розмір кружечка – сума працюючих кредитів.

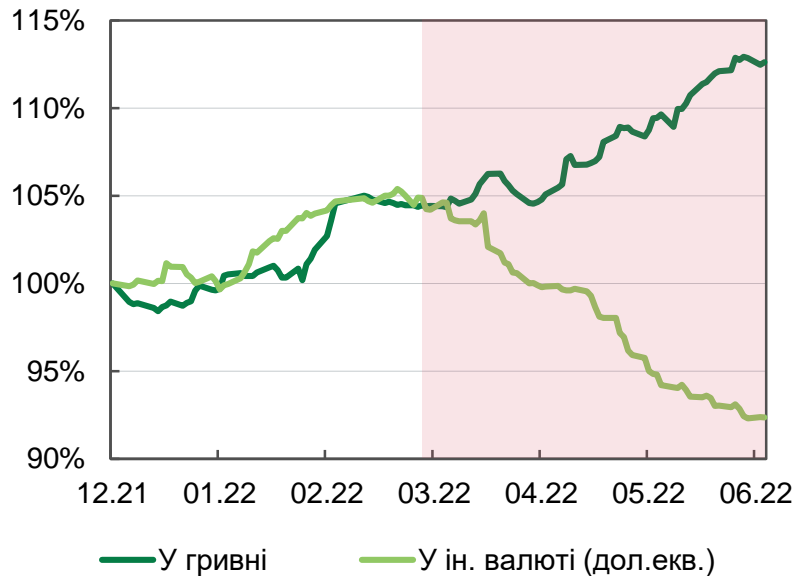
* Зона активних бойових дій: Донецька, Луганська, Харківська, Запорізька, Миколаївська, Херсонська області. ** Частка встановленої електричної потужності виробників "зеленої" енергії на кінець 2021 року в зоні активних бойових дій.

Джерело: НБУ, ДССУ, НКРЕКП, розрахунки НБУ.

- Головні причини спаду економічної активності: порушена логістика та втрата ринків збуту.
- Галузі, що формують значну частину кредитного портфеля, мають виробничі потужності на охоплених бойовими діями територіях.

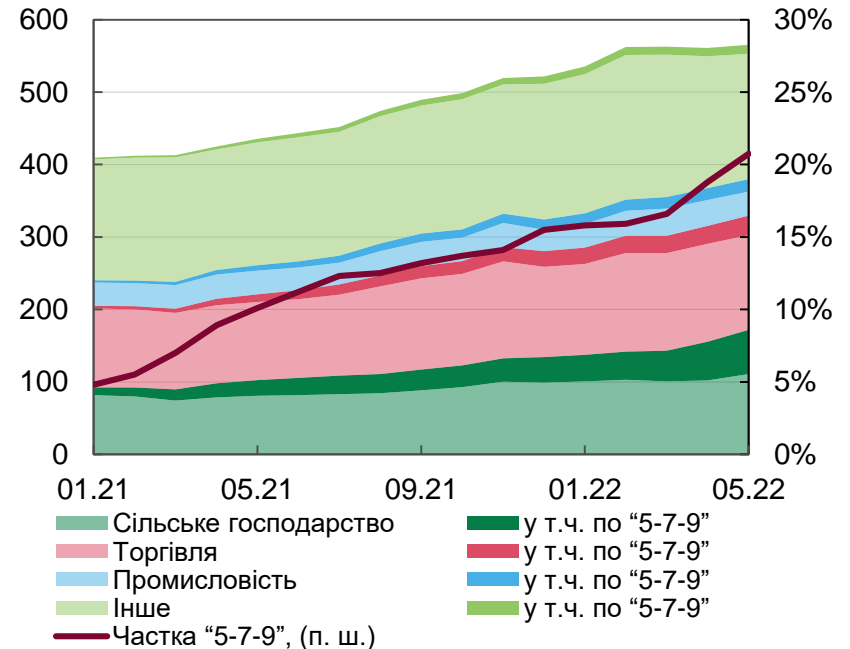
Зростання кредитування забезпечено державною підтримкою

Чисті кредити суб'єктам господарювання, 12.2021=100%

Джерело: НБУ (за даними щоденних балансів банків).

Працюючі кредити корпоративних боржників та кредити за Державною програмою “Доступні кредити 5-7-9%” у розрізі секторів економіки, млрд грн, %

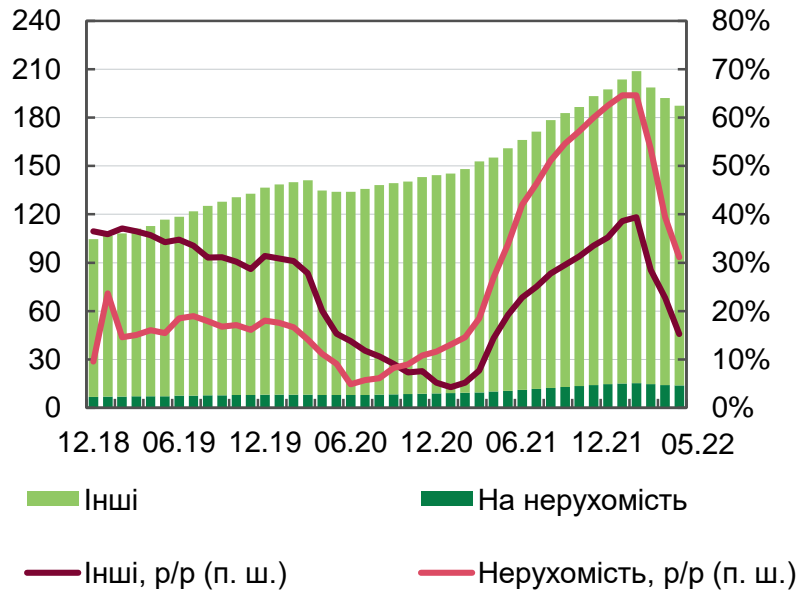

Джерело: НБУ.

- Попит підприємств на кредити знизився, апетит банків до ризиків – послабився.
- Доступ клієнтів до фінансування забезпечують державні програми підтримки кредитування.
- З початку повномасштабної війни чисті гривневі корпоративні кредити зросли на близько 8%, валютні – скоротилися.

Роздрібний портфель скорочується з початку війни

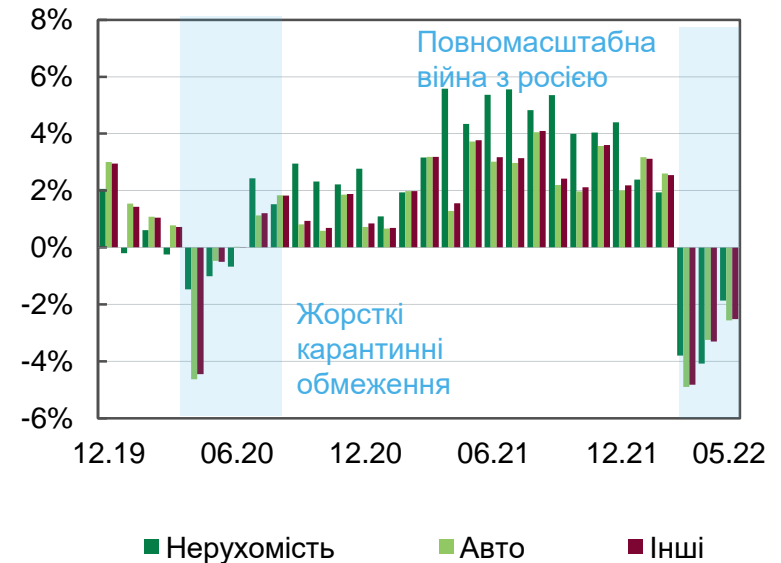
Чисті гривневі кредити фізичним особам, млрд грн

У банках, платоспроможних на 10.06.22.

Джерело: НБУ.

Зміна чистих кредитів до попереднього місяця

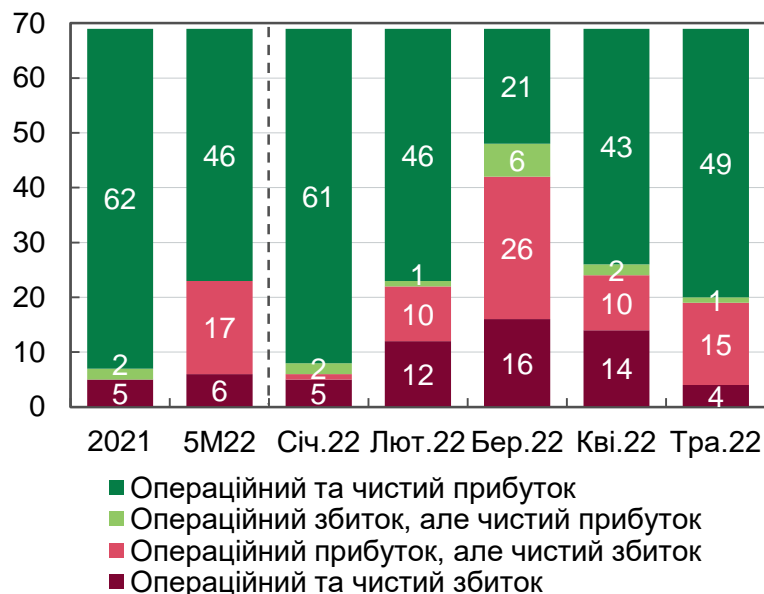

Джерело: НБУ.

- Різде скорочення споживчого попиту, невизначеність перспектив ринку нерухомості та зниження доходів окремих груп населення знизили попит на кредити.
- За березень–травень чистий портфель кредитів домогосподарствам скоротився на близько 10%, іпотечне кредитування фактично зупинилося.
- НБУ знижує ваги ризику за незабезпеченими споживчими кредитами зі 150% до 100%, адже цей інструмент виконав свою контрциклічну функцію.

Сектор вперше з 2017 року збитковий через кредитний ризик

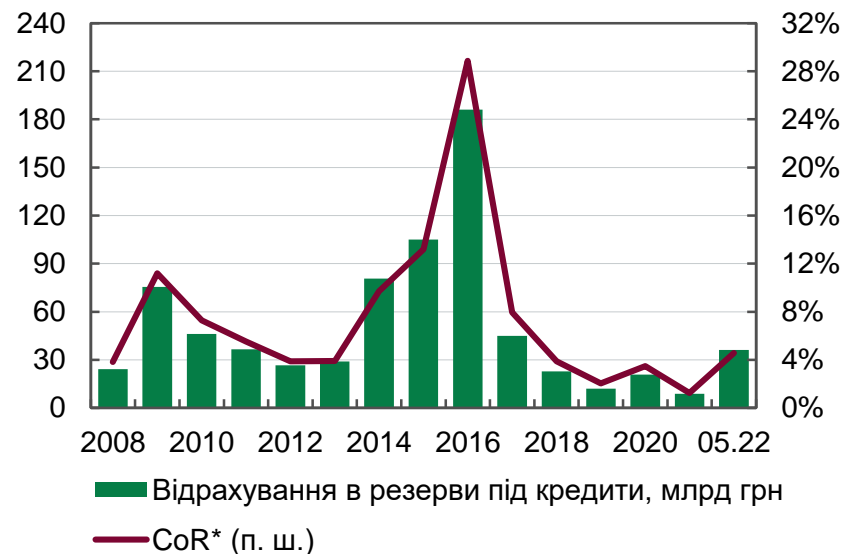
Фінансовий результат за кількістю банків*

* Платоспроможних на 01.06.2022.

Джерело: НБУ.

Відрахування в резерви та Cost of Risk

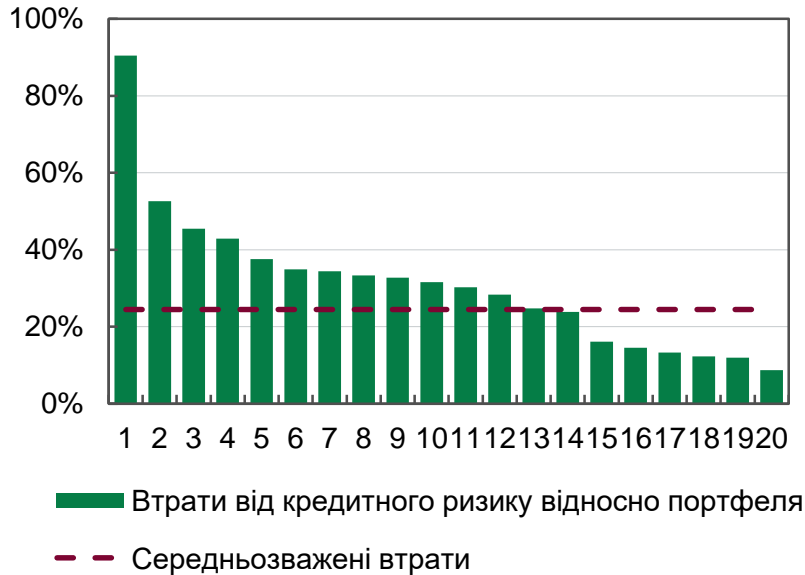
* Відрахування в резерви під кредити за відповідний період / чистий кредитний портфель.

Джерело: НБУ.

- Резерви під кредитні збитки банків зросли майже вчетверо порівняно з повним попереднім роком, CoR = 4.6%. Проте це лише початок визнання якості портфеля.
- Втрати банків від кредитного ризику за поточних макроекономічних умов можуть перевищувати 20% вартості портфеля.

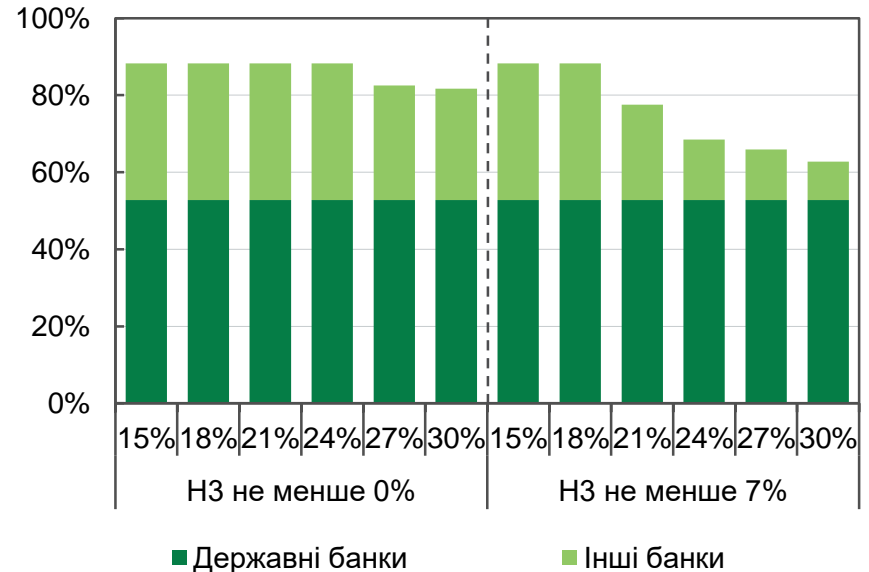
Банкам вистачить капіталу аби покрити значні кредитні втрати

Втрати через кредитний ризик, що найбільші банки можуть покрити за рахунок основного капіталу (включно з прибутками попередніх років)

Вісь горизонталі – умовний номер банку.
Джерело: НБУ.

Частка активів банків, що мають відповідний рівень НЗ за різного рівня втрат від кредитного ризику

Джерело: НБУ.

- НБУ провів реверсивне стрес-тестування кредитного ризику з такими припущеннями: адміністративні витрати зростають на 20%, комісійні доходи падають на 15%, процентні доходи залежать від кредитних втрат портфеля.
- У середньому банки здатні покрити основним капіталом та прибутками попередніх років втрати 24.5% працюючого кредитного портфеля.

НБУ запропонує графік відновлення капіталу банків

Рекомендації фінансовим установам, органам влади та плани НБУ

Рекомендації фінансовим установам:

- Своєчасно визнавати кредитний ризик та за потреби проводити реструктуризації.
- Пристосувати бізнес-моделі та плани діяльності до кризових умов.
- Небанківським фінансовим установам відновити своєчасне подання звітності.

Рекомендації органам державної влади:

- Розширити державні програми підтримки кредитування.
- Наблизити умови розміщення ОВДП до ринкової вартості гривневих ресурсів.
- Вирішити питання втраченого житла та потенційно проблемної іпотеки.

Плани НБУ

- НБУ і надалі гнучко реагуватиме на зміну умов та коригуватиме регуляторні підходи, щоб сприяти забезпеченню фінансової стабільності.